

คำวินิจฉัยของ นายเชาวน์ สายเชื้อ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒-๔๓/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลจังหวัดสีกี้วส่งความเห็นของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔

ศาลจังหวัดสีกี้วได้ส่งความเห็นตามคำร้องของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้องรวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย รวม ๒ ฉบับ ประกาศบริษัท เงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินในส่วนที่ เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ความเป็นมา

ตามคำร้องของผู้ร้องทั้ง ๒ คำร้อง ปรากฏว่า บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ๑ คำร้อง และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ๑ คำร้อง ต่อศาลจังหวัดสีกี้ว สรุปคำร้องแต่ละคำร้องได้ความว่า

๑) บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีหมายเลขดำที่ ๘๐/๒๕๕๑ ฟ้อง นายสุชาติ อำนวยมงคลพร ที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ร้อง นางกั้วดี ทองสอาด ที่ ๒ นางสาวเนรัญชลา อูททั้ง ที่ ๓ เป็นจำเลย ขอให้ ตัดสัญญาใช้เงิน จำนอง โดยให้จำเลยทั้งสามร่วมกันและหรือแทนกัน ชำระหนี้แก่โจทก์ จำนวน ๓,๔๕๓,๑๕๑.๘๐ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้ให้แก่โจทก์ เสร็จสิ้น

๒) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีหมายเลขดำที่ ๕๘๘/๒๕๕๐ ฟ้อง นายสุชาติ อำนวยมงคลพร เป็นจำเลย ขอให้ สัญญาเบิกเงินเกินบัญชี จำนอง โดยให้จำเลยชำระเงิน จำนวน ๑๗,๓๖๓,๗๗๕.๐๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕.๒๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๑๖,๘๓๔,๑๕๓.๘๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

ผู้ร้องทั้ง ๒ คำร้อง ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะประเด็นการคิดอัตรา ดอกเบี้ยของโจทก์ เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดนั้น ผู้ร้องเห็นว่า การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยเกินอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยอาศัยประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ย

หรือส่วนลดสูงสุดที่บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) อาจเรียกจากลูกค้าได้ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงิน หรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยอาศัยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ย่อมเป็นการมิชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ทั้งนี้ เพราะ (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ...” (๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” (๓) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่น ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ... บุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษ ...” จากบทบัญญัติตาม (๑) (๒) และ (๓) บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน จำเลยหรือประชาชนทั่วไป ต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมาย โจทก์หรือสถาบันการเงินต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมายเช่นเดียวกัน จำเลยหรือบุคคลทั่วไป นั้นเป็นบุคคลโดยธรรมชาติ โจทก์หรือสถาบันการเงินหาใช่เป็นบุคคลโดยธรรมชาติหรือเป็นบุคคลที่แท้จริงแต่ประการใดไม่ โดยหลักแห่งธรรมชาติหรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โจทก์หรือสถาบันการเงินย่อมไม่อาจมีสิทธิเหนือบุคคลโดยธรรมชาติหรือบุคคลที่แท้จริงได้ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคมจะกระทำมิได้ ดังนี้ กฎหมายใดก็ดี ประกาศโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายใดก็ดี ที่ทำให้บุคคล ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกันแล้ว ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องทั้ง ๒ คำร้อง จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลจังหวัดสกี้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

คำร้องทั้ง ๒ คำร้อง มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยอย่างเดียวกัน เห็นสมควรให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน เป็นกรณีที่ศาลจังหวัดสกี้อำนาจได้แย้งมาตามทางการตามมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้

บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ จะได้พิจารณาวินิจฉัย” ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง เพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชนและการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดที่บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) อาจเรียกจากลูกค้าได้ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ในประเด็นปัญหาที่ว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดที่บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) อาจเรียกจากลูกค้าได้ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีความวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวข้างต้น เป็นประกาศที่ออกโดยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๐ (๑) (๒) แต่มีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ส่วนประกาศบริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน) เรื่อง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมหรือส่วนลดที่บริษัทจะเรียกเก็บได้ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๕ นั้นเทียบเคียงได้กับประกาศบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีความวินิจฉัยไว้แล้วข้างต้น ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อยซึ่งมีความเห็นว่า การที่บริษัทเงินทุน ฯ กำหนดอัตรา

ดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ได้ก็โดยอาศัยอำนาจตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับประกาศ
ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ กำหนดให้สถาบันการเงินกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้เอง ซึ่งไม่
สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบัน
การเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดอัตรา
ดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินจะเรียกจากผู้กู้ยืมได้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ
ดังนั้น ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ ฉบับดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีผลบังคับใช้

สำหรับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง
ดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น
ประกาศฉบับนี้เทียบเคียงได้กับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์
ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้ว
ตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒ ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย ซึ่งมีความเห็นว่า
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติยอมเป็นส่วนหนึ่งของ
กฎหมาย ดังนั้น จึงอยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ได้ยอมรับมติ
เสียงข้างมากในเรื่องนี้ กรณีจึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

ส่วนในประเด็นปัญหา ที่ผู้ร้องทั้ง ๒ คำร้อง ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของ
สถาบันการเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น ในประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า พระราชบัญญัติดอกเบี้ย
เงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ไม่ขัดต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๒ ดังนั้น กรณี
จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายเชาวน์ สายเชื้อ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ